

Socialstyrelsen

Menneskehandel i Danmark 2019

Årsrapport

CENTER **MOD** MENNESKEHANDEL

Publikationen er udgivet af

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

1. oplag, 1. udgave: 250 styk
Udgivet oktober 2020
Layout: 4plus4

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Digital udgivelse: ISBN 978-87-94059-12-1
Trykt udgivelse: ISBN 978-87-94059-13-8

Foto: Tine Harden

Fotograf Tine Harden har produceret en række billeder til Center mod Menneskehandel (CMM), der viser forskellige steder og situationer, hvor der kan forekomme menneskehandel. Tine Harden har bl.a. været med CMM's mobile sundhedstilbud på opsøgende arbejde på massageklinikker i Jylland, besøgt et børneasylcenter og deltaget ved en større politiaktion. Det er Tine Hardens billeder, der er anvendt i denne årsrapport.

Indhold

Indledning	4
Center mod Menneskehandel	4
Opsøgende og tillidsskabende arbejde.....	5
Henvendelser på hotline 2019	5
Arbejdstilsynets opsøgende arbejde.....	6
Mobilt sundhedstilbud.....	6
Fundamentet er tillid.....	8
Identifikation og støtte	9
Identifikationer	9
Færre vurderede ofre for menneskehandel i 2019	10
Udnyttelse	10
Ofrenes nationalitet	11
Fordeling af køn.....	12
Screeningsværktøj opsporer børn og unge, der er ofre for menneskehandel.....	14
Børn og unge som ofre for menneskehandel	15
Nye krisecenterpladser i Aalborg	16
Bistand og støtte til ofre for menneskehandel i 2019	17
Tendenser og opmærksomhedspunkter.....	18
Opsøgende arbejde i et gråzonefelt	20
Efterforskning og retsforfølgelse.....	21
Motivere ofre til at anmelde bagmænd.....	21
Hvorfor kan sager om menneskehandel være svære at løfte?.....	22
'Projekt Menneskehandel' i Skattestyrelsen.....	23
Koordination og vidensdeling.....	24
Samarbejdsfora	24
Opkvalificering af fagpersoner	24
Internationalt samarbejde	25
Indsatser i 2020	27

Indledning

Center mod Menneskehandel (CMM) præsenterer hermed årsrapport om menneskehandel i Danmark 2019. Med årsrapporten ser CMM tilbage på det forgangne års indsats mod menneskehandel.

Årsrapporten har til formål at udbrede viden om menneskehandel i Danmark og give et indblik i den aktuelle situation og statistik på området.

Årsrapporten er bygget op om fire hovedtemaer:

- 1) Opsøgende og tillidsskabende arbejde
- 2) Identifikation og støtte
- 3) Efterforskning og retsforfølgelse
- 4) Koordination og vidensdeling.

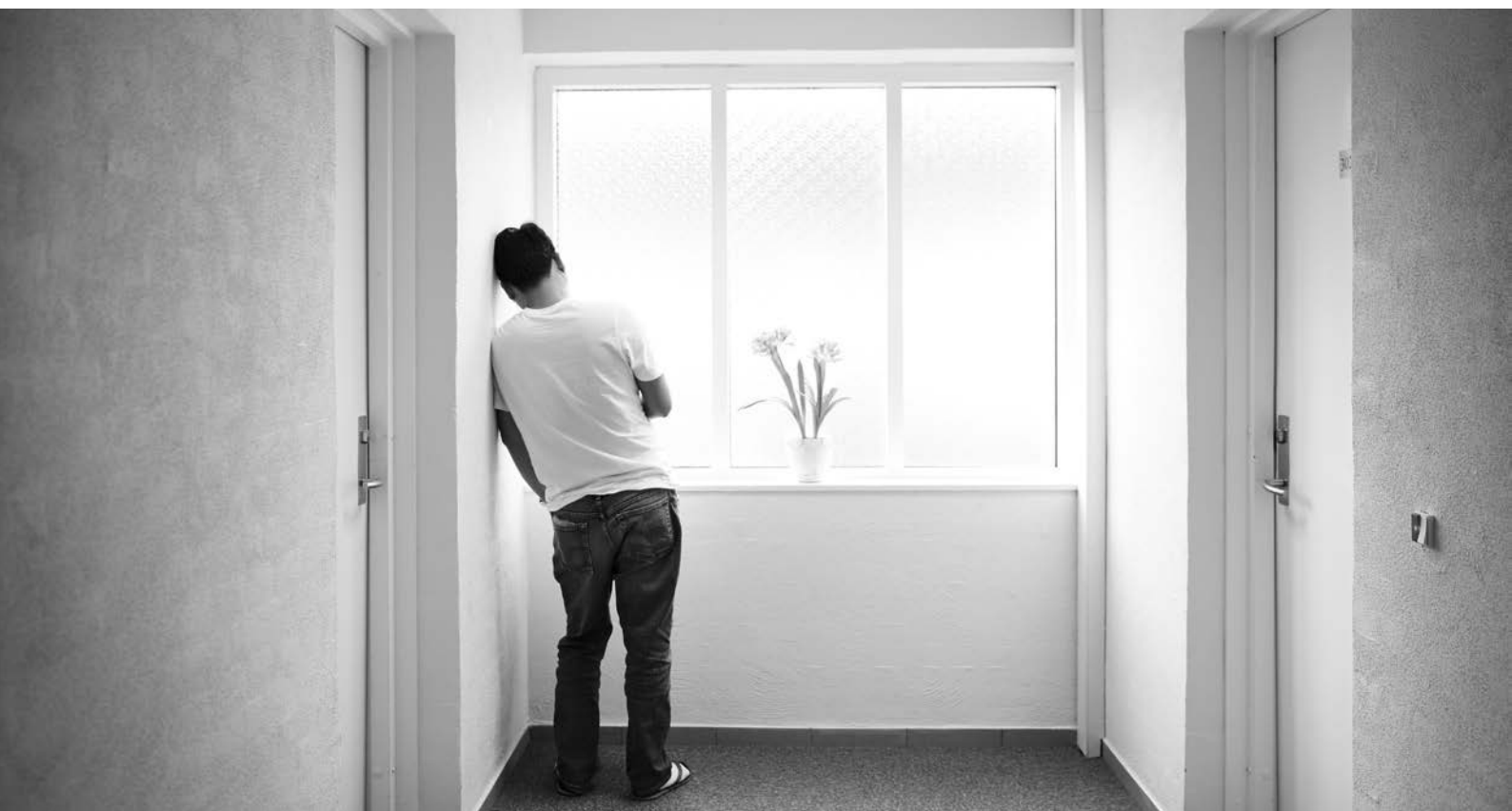
De fire temaer belyses gennem viden og tendenser om ofre for menneskehandel i Danmark i 2019 og konkrete indsatser. Det er målet, at rapporten vil inspirere til drøftelser af indsatser og udfordringer på menneskehandelsområdet.

Center mod Menneskehandel

CMM blev etableret i 2007. Centret udgør kernen i den landsdækkende sociale indsats, som er rammesat af skiftende nationale handlingsplaner til bekæmpelse af menneskehandel. CMM ligger i Socialstyrelsen og refererer til ministeren for ligestilling, som er ansvarlig for at sikre implementering af Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2019-2021.

CMM er ansvarlig for at koordinere og udvikle den landsdækkende sociale indsats og indsamle og formidle viden om menneskehandel i Danmark. CMM udreder og identificerer potentielle ofre for menneskehandel og tilbyder bistand, støtte og rådgivning til ofre for menneskehandel. CMM udfører opsøgende arbejde på massageklinikker og driver ligeledes et drop-in-center, MØS, i København for udenlandske kvinder i prostitution sammen med Reden International. CMM har en national hotline, hvor bl.a. samarbejdspartnere og borgere kan henvende sig ved mistanke om menneskehandel.

CMM underviser og opkvalificerer relevante aktører, herunder andre myndigheder, politi, faglige organisationer, NGO'er, studerende m.fl. CMM koordinerer samarbejdet med andre aktører på området gennem en række fora og netværksmøder på tværs af Danmark.

Opsøgende og tillidsskabende arbejde

En vigtig del af den danske indsats mod menneskehandel er at opspore potentielle ofre, så de kan få viden om rettigheder og muligheder og motiveres til at tage imod bistand og støtte.

Flere aktører er involveret i at opspore ofre for menneskehandel. CMM og NGO'er som AmiAmi, Reden International, Røde Kors og HopeNow varetager opsøgende arbejde over for potentielle ofre for menneskehandel. Andre myndigheder og aktører kan ligeledes komme i berøring med ofre for menneskehandel i deres daglige arbejde. Det er bl.a. politiet, Arbejdstilsynet, Skattestyrelsen, kommunalt- og sundhedsfagligt personale og faglige organisationer.

Henvendelser på hotline 2019

I langt de fleste tilfælde får CMM kontakt til ofre for menneskehandel ved henvendelser på CMM's nationale hotline. I 2019 modtog CMM 315 henvendelser på hotlinen fra en række aktører.

Den største del af opkaldene på CMM's hotline er fra politiet fra alle landets kredse. Københavns Politi tegner sig for størstedelen. Henvendelser fra politiet omhandler typisk varsling af politikontroller og aktioner fx i prostitutionsmiljøer eller på arbejdspladser, hvor de kan møde mulige ofre for menneskehandel. Politiet henvender sig endvidere, når de har personer i deres varetægt, som de

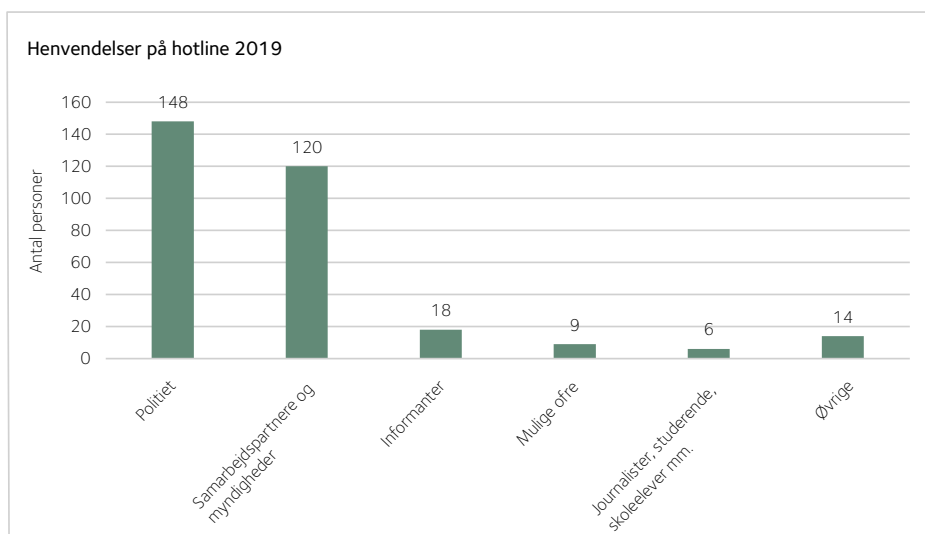
mistænker er ofre for menneskehandel. Politiet er den aktør, der har henvist flest af de personer, der er vurderet som ofre for menneskehandel i 2019.

Opkald fra samarbejdspartnere og myndigheder er fx fra fagforbund som 3F, den sociale døgnvagt i København, Røde Kors, krisecentre, kommuner, Udlændingestyrelsen og Skattestyrelsen. Næst efter henvisninger fra politiet er det aktører i denne kategori, der har henvist flest af de personer, der er vurderet handlet i 2019.

Kategorien 'Informanter' dækker primært over pårørende og privatpersoner, som har mistanke om menneskehandel, behov for sparring eller information om rettigheder og muligheder. I 2019 førte ingen af disse henvendelser til, at en person blev vurderet handlet.

Henvendelser fra mulige ofre er fra personer, som har behov for bistand og støtte. Nogle har været udsat for menneskehandel, mens andre bliver henvist videre til andre myndigheder, hvis deres problematik ikke blev vurderet at have relation til menneskehandel. En enkelt af henvendelserne i denne kategori førte til, at en person blev vurderet handlet.

Endeligt dækker 'Øvrige' over henvendelser fra fx personer med behov for viderestilling, generelle spørgsmål eller behov for sparring.

« Anm.: Figuren viser hvilke aktører, der har henvendt sig på hotline i 2019 og hvor mange gange. De enkelte henvendelser kan omhandle samme sag.

Arbejdstilsynets opsøgende arbejde

Myndigheder og andre aktører, der udfører opsøgende arbejde i forskellige brancher som rengøring, transport, landbrug, byggeri, hotel og restauration, kan derigennem opspore potentielle ofre for menneskehandel.

Arbejdstilsynet er en af de myndigheder, der udfører opsøgende arbejde og har fokus på tegn på menneskehandel til tvangsarbejde. Arbejdstilsynet har til opgave at føre tilsyn med, at udenlandske virksomheder overholder dansk arbejdsmiljølovgivning. Hvis Arbejdstilsynet under et tilsyn bliver opmærksomme på eller får mistanke om, at der kan være tale om menneskehandel, kontaktes politiet og CMM.

I 2019 blev der indgået en ny arbejdsmiljøaftale, som bl.a. betyder, at Arbejdstilsynet styrker det opsøgende arbejde overfor udenlandske virksomheder og deres ansatte. Fokus er på overtrædelser af arbejdsmiljøloven og indikationer på andre ulovlige forhold som menneskehandel til tvangsarbejde. Arbejdstilsynet kortlægger i samarbejde med politiet, CMM og Styrelsen for International Rekruttering og Integration, hvordan en fælles indsats omkring opsporing af menneskehandel til tvangsarbejde fremadrettet kan styrkes. Arbejdstilsynets tilsynsførende klædes ligeledes på til at kunne spotte tegn på menneskehandel til tvangsarbejde, når de fører tilsyn på arbejdspladserne.

Mobilt sundhedstilbud

CMM's mobile sundhedstilbud kunne fejre 10 års jubilæum i 2019. Det mobile sundhedstilbud blev etableret med henblik på at opspore potentielle ofre for menneskehandel på massageklinikker.

CMM's mobile sundhedstilbud dækker regionerne Midtjylland, Nordjylland og Sjælland. AmiAmi har et lignende tilbud i Region Syddanmark, hvor de også har en sundhedsklinik, og Reden International har et lignende mobilt sundhedstilbud, der dækker Region Hovedstaden og Region Nordsjælland, samt en klinik i København i samarbejde med CMM.

Udenlandske personer i prostitution mangler oftest viden om muligheder og rettigheder og har ikke adgang til det etablerede sundhedssystem. Den direkte kontakt til potentielle ofre skal sikre dem adgang til sundhedstilbud og tilbud om bistand og støtte. Samtidigt opnår CMM en mere generel viden om menneskehandel i prostitutionsmiljøerne gennem det opsøgende arbejde. Blandt andet opnår CMM viden om, hvilke klinikker der er bekymrende forhold på, og hvordan feltet udvikler sig over tid. Hvis det mobile sundhedstilbud støder på særligt bekymrende forhold på massageklinikker, bliver politiet informeret.

Det mobile sundhedstilbud observerede i 2019 flere østeuropæiske kvinder i prostitution end i de forudgå-

ende år. De østeuropæiske kvinder fremstår mere presede, også økonomisk, sammenlignet med de kvinder, som sundhedstilbuddet har mødt tidligere. Bagmændene synes mere "barske" end tidligere, og kvinderne virker mere bange. Kvinderne kan være tilbageholdende med at tage imod bistand og støtte fra det mobile sundhedstilbud, hvis de frygter repressalier fra bagmændene. CMM vurderer, at bagmændene generelt er blevet bedre organiserede og mere professionelle. De finder nye effektive måder at rekruttere og fastholde kvinderne på, og metoder til selv at forblive skjult.

CMM har observeret, at flere og flere potentielle ofre for menneskehandel befinder sig i mere skjulte former for prostitution, som escort-prostitution i private lejligheder, mobilehomes, moteller og lignende. I de tilfælde er den eneste kontakthoved til de potentielle ofre for menneskehandel et mobiltelefonnummer i en sexannonce. Det er ofte bagmanden, der betjener telefonen, og det gør det svært at opnå kontakt til potentielle ofre for menneskehandel.

I 2019 aflagde CMM's mobile sundhedstilbud 467 besøg på 257 forskellige klinikker i Nord- og Midtjylland og på Sjælland. CMM blev lukket ind på klinikkerne ved knap halvdelen af besøgene, og der blev afholdt samtaler med 312 udenlandske kvinder og transpersoner i prostitution. 165 af de 312 har det mobile sundhedstilbud ikke tidligere talt med.

Jeg screener forskellige sex-websites for nye klinikker og for at se, om nogen af de prostituerede fremstår mere udsatte end andre, fx hvis det fremgår at de er meget unge. Det kan også være, der er anmeldelser fra kunder, der indikerer, at personerne er underlagt pres fra deres bagmænd til at tilbyde sex uden beskyttelse eller mere ekstreme ydelser.

Først har jeg udvalgt mig et geografisk område, og ud fra screeningen planlægger jeg så min rute. Jeg pakker min taske med kondomer og udstyr til at teste for kønssygdomme og informationsmateriale om menneskehandel, og så kører jeg ud og banker på døren. Jeg præsenterer mig som sygeplejerske og jordemoder og spørger, om jeg må komme indenfor for at fortælle lidt om, hvad det mobile sundhedstilbud går ud på.

Vi forsøger i vores daglige arbejde også at få kontakt med personer, oftest kvinder, der er i escort-prostitution, ved at sende en SMS til dem, hvori vi fortæller vi, hvem vi er, og hvad vi kan tilbyde. Når det lykkes at få kontakt til nogen, så spredes budskabet ofte til andre om, at vi vil dem det godt. På den måde får vi flere og flere henvendelser fra udenlandske kvinder i mere skjulte former for prostitution. Det er svært at få kontakt, men det går fremad.

De potentielle ofre bliver flyttet rundt på mange forskellige massageklinikker i Danmark. Vi, der arbejder på området, har derfor brug for et godt samarbejde, hvis vi skal give dem den bedst mulige hjælp. CMM's mobile sundhedstilbud har et rigtigt godt samarbejde med NGO'erne AmiAmi og Reden International. Vi mødes to gange om året til et sundheds- og socialfagligt netværksmøde, hvor vi deler viden og erfaringer og hjælper hinanden på tværs.

Citater fra Jette Mæng, sygeplejerske/jordemoder i det mobile sundhedstilbud.

Fundamentet er tillid

NGO'en AmiAmi udfører opsøgende arbejde blandt udenlandske personer i prostitution og potentielle ofre for menneskehandel i Region Syddanmark. Organisationen har siden 2001 haft et skærpet fokus på den thailandske målgruppe.

Tæt kontakt til miljøet

AmiAmi laver opsøgende arbejde på alle massageklinikker i Region Syddanmark. Besøgene på klinikkerne skal skabe tillid med henblik på at etablere en personlig kontakt til kvinderne. Af og til er det kun muligt at lægge en pjece eller et visitkort på stedet, men ofte bliver AmiAmi inviteret indenfor på klinikkerne. Kvinderne bliver ligeledes inviteret ind i AmiAmis sundhedsklinik for kvinder i prostitution i Fredericia. Ud over sundhedsklinikken lægger AmiAmi vægt på at have et sted, hvor alle er velkomne, og AmiAmi gør meget ud af at holde forskellige arrangementer for kvinderne. Fx har de inviteret til nytårskur for den thailandske målgruppe.

Kontakt til målgruppen

AmiAmis kontakt til målgruppen har resulteret i, at mange af kvinderne får mod til at fortælle deres handelshistorie. Flere af kvinderne henvender sig også til AmiAmi med bekymringer om andre kvinder fra prostitutionsmiljøet. Det er ofte en sådan bekymring, som leder AmiAmi i retning af en handlet kvinde, da ofrene ofte ikke selv tager kontakt.

Flere thailandske kvinder ender i et handelsforhold

AmiAmi oplever et stigende antal af thailandske kvinder, der bliver identificeret som ofre for menneskehandel. Denne tendens afspejles i CMM's statistik, hvor der også ses en stigning i antallet af thailandske ofre for menneskehandel. Generelt vurderer AmiAmi, at der er kommet flere thaimassageklinikker i Region Syddanmark, og flere thailandske kvinder henvender sig for at få bistand og støtte.

En lukrativ udlejningsforretning

AmiAmi har svært ved at pege på én konkret årsag til, at flere thailandske kvinder udsættes for menneskehandel. Men de ser en tendens til, at thailandske kvinder lejes ud til forskellige klinikker, og det er blevet en lukrativ forretning for bagmændene.

Tidligere fik kvinderne en procentdel af de penge, de tjente, men sådan oplever AmiAmi det ikke længere. Flere af kvinderne får ingen betaling, fordi bagmanden og ejeren af klinikken deler for-tjenesten mellem sig. De fleste kvinder, der befinder sig i et handelsforhold, skylder penge, fordi bagmanden har betalt deres rejseudgifter for at komme til Danmark. Den manglende betaling til bagmanden betyder derfor, at kvinderne bliver yderligere forgældet. Miljøet er på den måde blevet hårdere, og kvinderne er blevet endnu mere fastlåste i deres udnyttelsesforhold.

Et nyt projekt skal afdække tendenser og intensivere indsatsen

I 2019 fik AmiAmi en ekstra bevilling til at udvide den allerede eksisterende indsats i det thailandske miljø. Det betyder, at AmiAmi udvider staben med en medarbejder. På sigt håber de at kunne åbne flere afdelinger i Syddanmark. Det er AmiAmis håb, at de nye midler, og dermed et større fokus på målgruppen, kan generere yderligere viden om den thailandske målgruppe, herunder at afdække hvorfor flere thailandske kvinder ender i et handelsforhold.

AmiAmis arbejde med menneskehandel er finansieret af Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2019-2021. Artiklen er baseret på interview af AmiAmis leder, Lisbeth Bohmann, og seniorkonsulent, Vibeke Nielsen.

Identifikation og støtte

Når der etableres kontakt til potentielle ofre for menneskehandel, har CMM og NGO'erne under Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2019-2021 til opgave at foretage identifikationsamtaler. Samtalerne danner afsæt for, at Udlændingestyrelsen, dommere, Styrelsen for International Rekruttering og Integration eller CMM endeligt kan vurdere, om en person har været udsat for menneskehandel. Personer, der vurderes som ofre for menneskehandel, tildeles en refleksions- og restitutionsperiode i Danmark på op til 120 dage. I refleksionsperioden får ofrene tilbud om bistand og støtte. Det kan være i form af sikker indkvartering væk fra udnyttelsesforholdet, juridisk bistand, psykologhjælp, sundhedsbehandling og en forberedt hjemsendelse med efterfølgende reintegrationsstøtte i hjemlandet i seks måneder. Alle ofre får tildelt en kontaktperson fra CMM.

Identifikationer

64 personer blev i 2019 vurderet handlet og fik tilbud om bistand og støtte under handlingsplanen til bekæmpelse af menneskehandel.

I 2019 har AmiAmi, HopeNow, Reden International og CMM afholdt identifikationsamtaler med 234 potentielle ofre for menneskehandel¹. I omkring en fjerdedel af sagerne var der klare tegn på, at en person var udsat for menneskehandel, og de blev efterfølgende vurderet handlet. Til sammenligning blev der i 2018 afholdt næsten samme antal identifikationsamtaler, men dengang var der tegn på menneskehandel i halvdelen af alle identifikationsamtalerne.

På trods af, at der er foretaget omtrent lige mange identifikationsamtaler de to år, er der således færre personer, der er identificeret og vurderet handlet i 2019 end året før. Tendensen til, at færre af dem, der afholdes identifikationsamtaler med, bliver vurderet handlet, er især tydelig blandt nigerianske kvinder i prostitution.

Hvem skabte den første kontakt til ofre for menneskehandel i 2019?:

- Politiet er den aktør, der har etableret kontakt til størstedelen af de personer, der blev vurderet som ofre for menneskehandel i 2019. Politiet henviste 184 personer til identifikation, og heraf blev 26 personer vurderet handlet.
- AmiAmi, HopeNow og Reden International identificerer ofre for menneskehandel gennem opsøgende arbejde og støttende aktiviteter. Gennem deres arbejde blev ni personer vurderet handlet i 2019.
- Henvendelser fra Røde Kors førte i 2019 til, at fem personer blev vurderet handlet.
- Henvendelser fra 3F førte i 2019 til, at 14 personer blev vurderet handlet.
- To ofre for menneskehandel blev henvist til CMM fra et kvindekrisecenter.
- Udlændingestyrelsen afdækkede menneskehandel i to asylsager, hvor personerne blev vurderet handlet.
- Derudover har henvendelser fra en advokat, en kommunal sagsbehandler, en sygeplejerske, en bisidder, en privatperson, en kirkelig organisation og en NGO i Schweiz også ført til identifikation af ofre for menneskehandel.

¹ Tallet omfatter de identifikationer, der er dokumenteret og forelagt relevant myndighed med henblik på vurdering af, om pågældende person var offer for menneskehandel. Tallet er derfor ikke et udtryk for, hvor mange potentielle ofre, der samlet set er blevet mødt og talt med i 2019.

Politiet opnår kontakt til potentielle ofre for menneskehandel via kontroller og aktioner bl.a. i prostitutionsmiljøet på gaden i København og på massageklinikker landet over. En stor del af de personer, som politiet møder i prostitutionsmiljøet, sigtes for ulovligt arbejde eller ulovligt ophold. Sagerne forelægges typisk for Udlændingestyrelsen, som skal træffe afgørelse om, hvorvidt en person skal ud- eller afvises af Danmark. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til, om personen kan være udsat for menneskehandel. Derfor inddrages CMM eller NGO'erne under handlingsplanen for at udrede og finde eventuelle tegn på menneskehandel i sagen.

Færre vurderede ofre for menneskehandel i 2019

Der er sket et fald i antallet af vurderede ofre for menneskehandel fra 2018 til 2019, fra 97 til 64 personer.

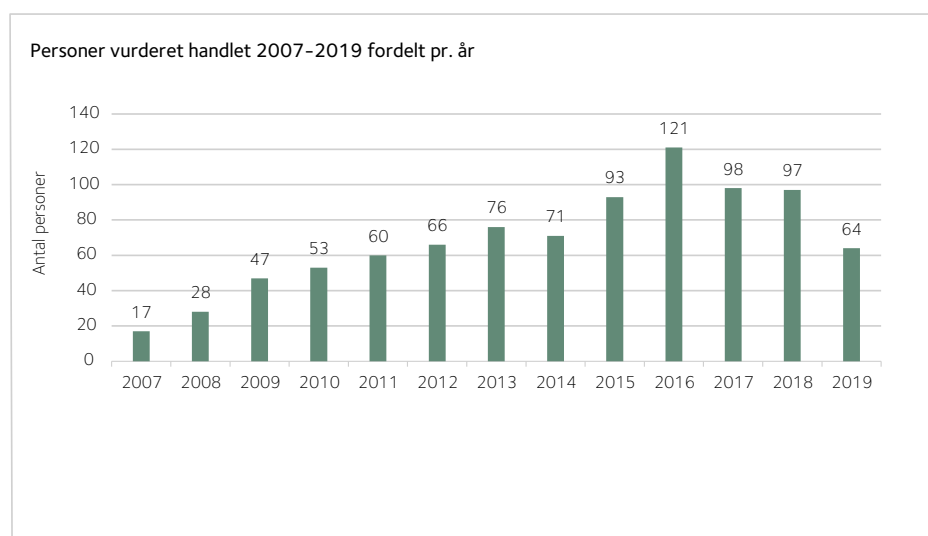
Der har tidligere været udsving i antallet af vurderede ofre i Danmark. Fra 2013 til 2014 var der et mindre fald fra 76 til 71 ofre. Siden 2016, som med 121 er det år med flest ofre, har tallet været faldende. Faldet svarer til omtrent en halvering af antallet af vurderede ofre for menneskehandel fra 121 i 2016 til 64 i 2019.

Der er ingen enkle og entydige forklaringer på stigninger og fald over årene i antallet af vurderede ofre for menneskehandel. Som det er beskrevet tidligere, er der heller ikke en direkte sammenhæng mellem antal henvendelser til CMM om potentielle ofre for menneskehandel og antallet af personer, der vurderes som ofre for menneskehandel.

Udnyttelse

Mere end halvdelen af de personer, der blev vurderet handlet i 2019, var udsat for seksuel udnyttelse. Omkring en fjerdedel var udnyttet til tvangsarbejde, og knap en tiendedel var udnyttet til strafbare handlinger. I fire sager har det ikke været muligt endeligt at fastslå udnyttelsesformen.

Fordeling af sager på de forskellige udnyttelsesformer i 2019 adskiller sig ikke væsentligt fra det billede, der har tegnet sig de seneste 10 år. Der har i alle årene været en relativt høj forekomst af sager om menneskehandel til seksuel udnyttelse. Sammenholdt med 2018 er der dog sket en stigning i antallet af personer, der er vurderet handlet til seksuel udnyttelse, og et fald i antallet af personer, der er vurderet handlet til tvangsarbejde. Antallet af sager om strafbare handlinger er stort set uændret.

« Anm.: Figuren viser antal personer vurderet handlet hvert enkelt år. Det kan forekomme, at én person vurderes handlet mere end én gang. Hvis en person vurderes handlet to gange på et år, tælles denne person kun med én gang. Hvis en person er vurderet handlet med flere års mellemrum, kan denne person indgå i statistikken flere gange. Eksempelvis er fire af de personer, der er vurderet handlet i 2019, tidligere blevet vurderet handlet.

Hovedparten af de 38 ofre for menneskehandel i 2019, der var handlet til seksuel udnyttelse, var kvinder udnyttet til prostitution. Enkelte af kvinderne var samtidig udsat for andre former for udnyttelse, som eksempelvis husarbejde. Kvinderne var primært fra Nigeria og Thailand. En af kvinderne var under 18 år. En enkelt mindreårig dreng blev også vurderet handlet til seksuel udnyttelse. Han var samtidig udnyttet til at begå strafbare handlinger.

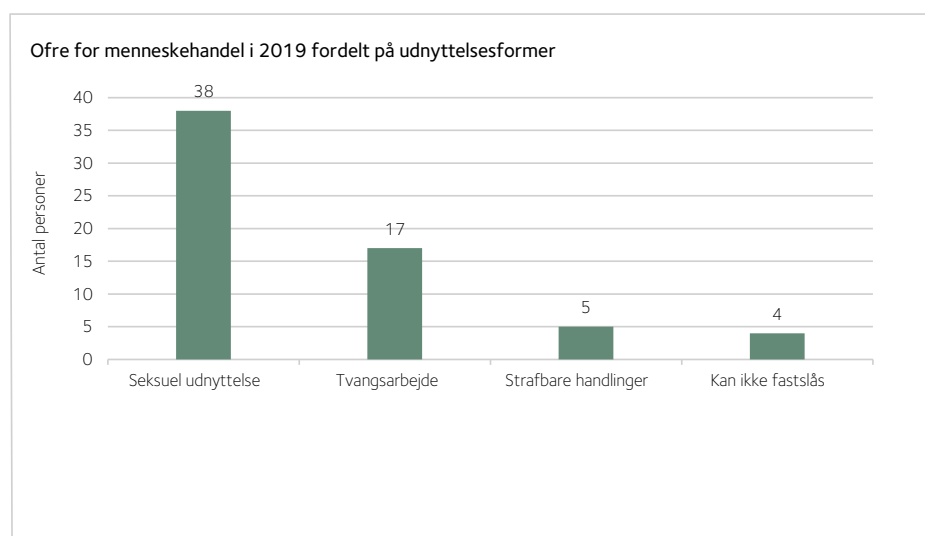
17 personer var ofre for menneskehandel til tvangsarbejde. Bortset fra en enkelt kvinde, var alle ofrene unge eller voksne mænd. En enkelt var under 18 år.

De fem personer, der var udnyttet til at begå strafbare handlinger, var børn og unge mænd. De blev udnyttet til tyveri eller salg af stoffer. Alle fem var fra Marokko. Tre af dem var under 18 år.

Ofrenes nationalitet

De 64 personer, der blev vurderet som ofre for menneskehandel i 2019, har oprindelse i 14 forskellige lande. Ofre for menneskehandel fra Nigeria, Thailand, Rumænien og Marokko udgør tilsammen mere end tre fjerdedele af det samlede antal ofre i 2019.

Hvor der tidligere har været flest ofre fra Nigeria og færre fra Thailand og Rumænien, er der næsten lige mange ofre fra de tre lande i 2019. Der er dog forskelle på ofrene fra de tre lande, når det angår køn, alder og udnyttelsesform. Der er også stor forskel på, hvilke tilbud om bistand og støtte ofrene tager imod.

« Anm.: Figuren viser antal personer vurderet handlet fordelt på udnyttelsesformer. I enkelte tilfælde er personer handlet til flere former for udnyttelse. Her vil personerne blive talt med under den udnyttelsesform, som de primært har været handlet til. I fire tilfælde var det ikke endeligt muligt at fastslå hvilken udnyttelse, disse personer var blevet handlet til.

Nigeria

Kvinder fra Nigeria udgør knap halvdelen af det samlede antal personer, der er blevet vurderet handlet i perioden 2007-2019. Selvom antallet af ofre for menneskehandel fra Nigeria er faldet til det laveste antal siden 2010, er ofre fra Nigeria stadig den hyppigst forekommende nationalitet i statistikken for 2019.

De 16 personer fra Nigeria, der blev vurderet handlet i 2019, var alle kvinder udsat for seksuel udnyttelse, på nær en enkelt person, hvor udnyttelsen ikke kunne fastslås.

Thailand

Antallet af thailændere, der er vurderet som ofre for menneskehandel, er mere end fordoblet siden 2018, og antallet af thailandske ofre i 2019 er det højeste siden 2007. Thailand er dermed den næst-hyppigst forekommende nationalitet i 2019.

CMM har i 2019 fået flere henvendelser på hotlinen om thailandske potentielle ofre for menneskehandel end tidligere år, særligt fra politiet. Samtidig er der en tendens til, at en større andel af de thailandske statsborgere, som udredes for menneskehandel, bliver vurderet handlet, end det har været tilfældet tidligere år. Mens der bliver vurderet færre nigerianske ofre for menneskehandel i 2019, er tendensen således den modsatte for thailandske kvinder.

Med undtagelse af en transperson var alle de thailandske ofre for menneskehandel kvinder. 12 thailændere var udsat for menneskehandel til seksuel udnyttelse. I to sager kunne udnyttelsen ikke nærmere fastslås.

Rumænien

Antallet af ofre for menneskehandel fra Rumænien var relativt højt i 2019. 12 af ofrene var mænd fra samme sagskompleks, som var udsat for menneskehandel til tvangsarbejde. CMM blev involveret i sagen af 3F, som havde fået kontakt til mændene på en byggeplads på Sjælland.

Ofre for menneskehandel fra Rumænien udgør en relativt stor andel af det samlede antal vurderede ofre i perioden 2007-2019. Årene 2015 og 2019 er begge præget af sagskomplekser, hvor større grupper af rumænske mænd blev vurderet handlet. Det har haft betydning for den samlede høje forekomst af ofre for menneskehandel fra Rumænien.

Marokko

Efter Nigeria, Thailand og Rumænien er Marokko det land, hvorfra der vurderes flest ofre for menneskehandel. I 2019 var alle ofrene fra Marokko drenge eller unge mænd udnyttet til at begå strafbare handlinger. Tre af dem var under 18 år.

I 2017 blev en marokkansk dreng vurderet som offer for menneskehandel. I løbet af 2017 og 2018 fik CMM kontakt til flere drenge og unge mænd fra Marokko i alderen 16-23 år, som kunne være ofre for menneske-

handel. Et kontinuerligt arbejde med at opnå viden om målgruppen og skabe tillid til de marokkanske drenge og unge mænd resulterede i, at syv drenge og unge mænd blev vurderet handlet i 2018. Fokus på målgruppen fortsatte i 2019, hvor yderligere fem blev vurderet handlet.

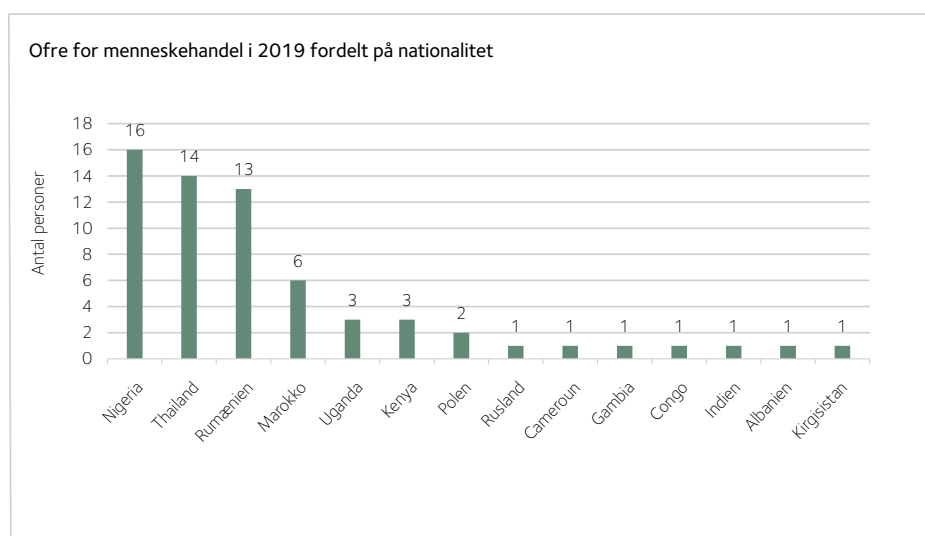
Mod slutningen af 2019 har særligt Røde Kors meldt om færre uledsagede nordafrikanske børn og unge i asylsystemet. Det kan have haft betydning for, at der var et mindre fald i antallet af vurderede ofre fra Marokko fra 2018 til 2019.

Viden om og erfaringer med marokkanske drenge kan findes i denne rapport på side 26 i resuméet af CMM's artikel 'Moroccan minors as victims of human trafficking in Denmark'.

Fordeling af køn

I 2019 blev 41 kvinder, 22 mænd og en transperson vurderet som ofre for menneskehandel. Fordelingen på køn afspejler i store træk fordelingen i den samlede statistik over de sidste 10 år.

Tidligere blev ingen eller kun ganske få mænd vurderet ofre for menneskehandel, men de seneste år er antallet af mandlige ofre steget i takt med, at der er set flere sager om menneskehandel til tvangsarbejde og udnyttelse til strafbare handlinger. I 2018 oversteg antallet af mandlige ofre for første gang antallet af kvindelige ofre. Det skyldtes en større sag om udnyttelse af mandlige chauffører i transportbranchen.

« Anm.: Figuren viser antal personer fordelt på deres oprindelsesland.

Der tegner sig et klart billede af, at kvinder og transpersoner, som bliver vurderet som ofre for menneskehandel, primært udnyttes til prostitution og seksuel udnyttelse, og at mænd typisk bliver udnyttet til tvangsarbejde og til at begå strafbare handlinger.

Inden for de seneste år har CMM fået flere henvendelser om kvinder, som bliver udnyttet af deres ægtemænd fx til børnefødsler og husarbejde under forhold, der kan betegnes som slaverilignende forhold.

Det er også karakteristisk, at ofre for menneskehandel fra det afrikanske kontinent og Latinamerika typisk er kvinder, mens ofre fra Asien og Europa både er kvinder og mænd. De transpersoner, der er blevet vurderet handlet gennem årene, er fra Latinamerika og Asien.

Screeningsværktøj opsporer børn og unge, der er ofre for menneskehandel

Røde Kors står bag projektet 'Styrket indsats målrettet uledsagede mindreårige ofre for menneskehandel'. Projektet har ført til, at Røde Kors systematisk screener alle mindreårige i asylsystemet for indikatorer på menneskehandel.

Screening af børn og unge betyder øget trivsel og omsorg

I 2017 fik Røde Kors midler under regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel til projektet 'Styrket indsats målrettet uledsagede mindreårige ofre for menneskehandel'. Røde Kors og CMM har samarbejdet om flere af projektets initiativer.

Overordnet har projektet til formål at identificere uledsagede børn og unge under 18 år, som er ofre for menneskehandel.

Røde Kors oplever, at børn og unge kan have svært ved at tale om deres oplevelser med krænkelser og udnyttelse. Det kan gøre det svært at udrede dem for menneskehandel. Røde Kors har derfor udviklet en række redskaber til at opspore børn og unge, som kan være udsat for menneskehandel. Identifikation af menneskehandel er med til at sikre børnenes eller de unges rettigheder og beskytte dem mod udnyttelse, krænkelser, kriminalitet m.m.

Et skræddersyet screeningsværktøj

Røde Kors har udviklet et screeningsværktøj til asylafdelingerne. Det skal sikre, at alle uledsagede børn og unge, der søger asyl, systematisk bliver screenet for tegn på menneskehandel.

Screeningsværktøjet består af en række afkrydningslister med indikatorer på menneskehandel. Her rangerer de graden af bekymring for, om barnet eller den unge kan være offer for menneskehandel ud fra personens fortælling. Der arbejdes ud fra skalaen: 'grøn': ingen mistanke om menneskehandel, 'gul': mistanke og 'rød': stærk

mistanke. Graden af bekymring indikerer, hvornår medarbejderne skal kontakte CMM for at få udredt, om et barn eller ung kan være offer for menneskehandel.

Værktøjet er med til at fastholde personalets fokus på menneskehandel og kan være afsæt for en dialog med barnet eller den unge om trivsel, sårbarhed og kriminell adfærd. Røde Kors har implementeret værktøjet, og personalet har taget screening af uledsagede mindreårige til sig som en integreret arbejdsopgave.

Opkvalificering af fagpersoner

Røde Kors har også udviklet et kursus i form af et e-læringsværktøj; 'Kan det være menneskehandel?'. Kurset henvender sig til fagpersoner, som arbejder med børn og unge. I kurset formidles viden om menneskehandel, og hvad fagpersoner kan gøre ved mistanke i en given sag. E-læring er at finde på [Prologio](#).

Ny viden til fremtidige indsatser i Danmark

Erfaringerne fra projektet har givet Røde Kors en større viden om menneskehandel af børn og unge. Fx viden om familiære baggrunde og rejseruter i Europa for uledsagede mindreårige. Røde Kors har også opnået en større viden om bagmænd og deres metoder, når de rekrutterer og fastholder børn og unge. Den nye viden er med til at understøtte god praksis i arbejdet med børn og unge, der kan være ofre for menneskehandel.

Projektet afsluttes i 2020 med forskellige tværfaglige events, der skal udbrede viden om menneskehandel med børn og unge. Røde Kors arbejder fortsat på, at den viden og de nye metoder, de har udviklet, kan bidrage til at forebygge og bekæmpe menneskehandel af børn og unge i Danmark.

Artiklen er baseret på interview af projektleder i Røde Kors, Marie Larsen.

Børn og unge som ofre for menneskehandel

De 64 personer, der blev vurderet ofre for menneskehandel i 2019, var i alderen 12–54 år, med en gennemsnitsalder på 31 år. Der ses en tendens til, at mænd handlet til tvangsarbejde har en højere alder end de kvinder, der er handlet til seksuel udnyttelse. Endvidere har de thailandske kvinder en højere gennemsnitsalder end de nigerianske kvinder.

Seks af de 64 personer var under 18 år, da de blev vurderet handlet. Heraf var fem unge i alderen 16–17 år, og den sidste var et barn på 12 år. Fire var fra Marokko og to var fra hhv. Gambia og Kenya. Af de seks børn og unge var tre udnyttet til at begå strafbare handlinger, to var handlet til seksuel udnyttelse og en var handlet til tvangsarbejde. Fem var drenge, og en var pige.

2019 adskiller sig ikke fra de seneste 10 år, hvad angår fordeling på alder. Børn og unge under 18 år udgør en relativt lille del på fem procent af det samlede antal vurderede ofre i perioden. Både piger og drenge er gennem tiden blevet vurderet som ofre for menneskehandel, og de er handlet til forskellige former for udnyttelse. Over de seneste 10 år var størstedelen af det samlede antal børn og unge under 18 år i alderen 15–17 år, da de blev vurderet som ofre for menneskehandel, med en gennemsnitsalder på 16 år.

Flertallet af de børn og unge under 18 år, som er vurderet ofre for menneskehandel i Danmark, er uledsagede mindreårige asylansøgere. I kølvandet på det store antal flygtninge, der ankom til Europa i 2015, modtog Røde Kors mange uledsagede mindreårige på asylcentre. I 2019 er der imidlertid sket et stort fald i antallet af uledsagede børn og unge under 18 år, som søger asyl, og det kan være blandt årsagerne til det fald, der er sket i antallet af vurderede ofre blandt børn og unge under 18 år i 2019.

Børn og unge under 18 år kan samtidig være svære at opspore og identificere. Enten fordi barnet forsvinder fra fx asylsystemet inden udredningen af menneskehandel er afsluttet, eller fordi barnet ikke fortæller sin historie. Det kan skyldes manglende tillid til voksne og til myndigheder, frygt for represalier fra bagmændene, eller at barnet kommer med indøvede svar, som bagmændene har indprentet dem.

CMM har i 2019 afholdt udredende samtaler med 19 potentielle ofre for menneskehandel under 18 år.

Nye krisecenterpladser i Aalborg

Reden International etablerede i 2003 i København det første krisecenter i Danmark til kvindelige ofre for menneskehandel. Senere er tilbuddet udvidet med krisecenterpladser i Aalborg

Indkvarteringstilbud til kvindelige ofre

I 2019 udvidede Reden International deres krisecentertilbud i København med et tilbud i Aalborg til kvinder, der er ofre eller mulige ofre for menneskehandel. Nu er der syv pladser i København og to i Aalborg. Ved behov kan der udvides med enkelte opredninger. Krisecentret drives i et samarbejde mellem Reden Aalborg, Reden International og KFUKs Sociale Arbejde.

Sikkerhed, restitution og rehabilitering

Et krisecenterophold giver offeret mulighed for at komme væk fra bagmanden. Begge krisecentre har hemmelige adresser for at beskytte kvinderne. Leder af krisecentret i Aalborg, Jeanette Dam Kaastrup, fortæller; 'Når kvinden har fået ro og tillid til personalet på krisecentret, så arbejder vi med at rehabilitere den enkelte kvinde.' Krisecentrene understøtter også CMM's arbejde med forberedt hjemsendelse, hvis kvinden tager imod dette tilbud.

Kvindens trivsel og fremtid

Kvindernes situationer er meget forskellige. Personalet arbejder helhedsorienteret for at sikre, at kvindens livssituation og trivsel forbedres, og at kvinden (gen)finder troen på sig selv. Reden International har fokus på kvindens fysiske- og psykiske sundhed, netværk, misbrug, økonomi, beskæftigelse og udsathed for vold. Målet er, at kvinden finder styrke og motivation til at foretage de forandringer, hun ønsker for sin fremtid.

Øget sikkerhed og fleksibilitet

Erfaringerne fra det første år med krisecenterpladserne i Aalborg viser, at det er en fordel, at der er geografisk spredte indkvarteringstilbud. Det har bl.a. givet mulighed for bedre at beskytte kvinderne. Jeanette fortæller; 'En kvinde, der har været tvunget til at prostituere sig på gaden, var indkvarteret på krisecentret i København. Hun kunne ikke færdes sikkert uden for krisecenteret

og var i risiko for trusler fra nærmiljøet. Kvinden blev overflyttet til krisecentret i Aalborg og fik derved tryghed og bevægelsesfrihed. Omvendt har det været nødvendigt at flytte en kvinde fra krisecentret i Aalborg til København, da en bagmand fandt ud af, at kvinden var i Aalborg'. Milena Skaarup, leder af Reden Internationals krisecenter i København, oplever, ligesom Jeanette Dam Kaastrup, at kvinderne kan trives, uagtet hvor de geografisk er indkvarteret.

Færre kvinder fra Nigeria

Reden International oplevede i 2019 en ændring i nationalitet blandt de indkvarterede kvinder. Tidligere var størsteparten af kvinderne fra Nigeria, men i 2019 var der færre kvinder fra Nigeria og flere kvinder fra andre lande som fx Thailand, Rumænien, Serbien, Albanien og Kenya. Flere af disse sager har været anderledes end tidligere. Kvinderne har ikke opholdt sig i prostitutionsmiljøet på gaden, men på massageklinikker forskellige steder i Danmark. Mange af de kvinder, der har været indkvarteret i 2019, har også været mere interesserede i den forberedte hjemsendelse, og mange er blevet på krisecentrene, indtil de skulle rejse hjem. Det betyder, at der kan etableres en længerevarende kontakt og bedre muligheder for rehabilitering.

Anmeldelse af bagmænd

Reden International har et kontinuerligt fokus på, hvordan indkvarterede kvinder kan motiveres til at bidrage til efterforskning og retsforfølgning af deres bagmænd. Men Reden International vurderer, at ofrenes incitament for at vidne mod bagmænd skal styrkes, så kvinderne i langt højere grad oplever, at de får noget ud af at bidrage til efterforskning.

Artiklen er baseret på interview ved Jeanette Dam Kaastrup, leder af Reden International's krisecenter i Aalborg, og Milena Skaarup, leder af Reden International's krisecenter i København. Krisecentrene er finansieret af Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2019-2021.

Bistand og støtte til ofre for menneskehandel i 2019

CMM's statistik tegner et billede af, at nationalitet og køn kan have indflydelse på hvilke tilbud om bistand og støtte, som ofre for menneskehandel tager imod.

Få nigerianske kvindelige ofre for menneskehandel har taget imod en frivillig forberedt hjemsendelse. I 2019 tog ingen af de nigerianske ofre imod en forberedt hjemsendelse, men seks af dem valgte at rejse til Nigeria på egen hånd.

Samlet set har ofre for menneskehandel fra Thailand været mere motiverede til at tage imod tilbud om en forberedt hjemsendelse end de nigerianske kvinder. Næsten alle de thailandske kvinder, der blev vurderet handlet i 2019, tog imod en forberedt hjemsendelse. Samlet set tog flere ofre for menneskehandel dermed imod tilbud om bistand og støtte og en forlænget refleksionsperiode end i de foregående år.

Erfaringen fra de større sager om mandlige ofre for menneskehandel fra Rumænien peger på, at denne gruppe gerne tager imod tilbud om en forberedt hjemsendelse. De rumænske mænd har samtidig ønsket at rejse hjem hurtigt efter, de er blevet vurderet handlet. De har derfor gjort mindre brug af tilbud om bistand og støtte.

Stigning i antallet af forberedte hjemsendelser

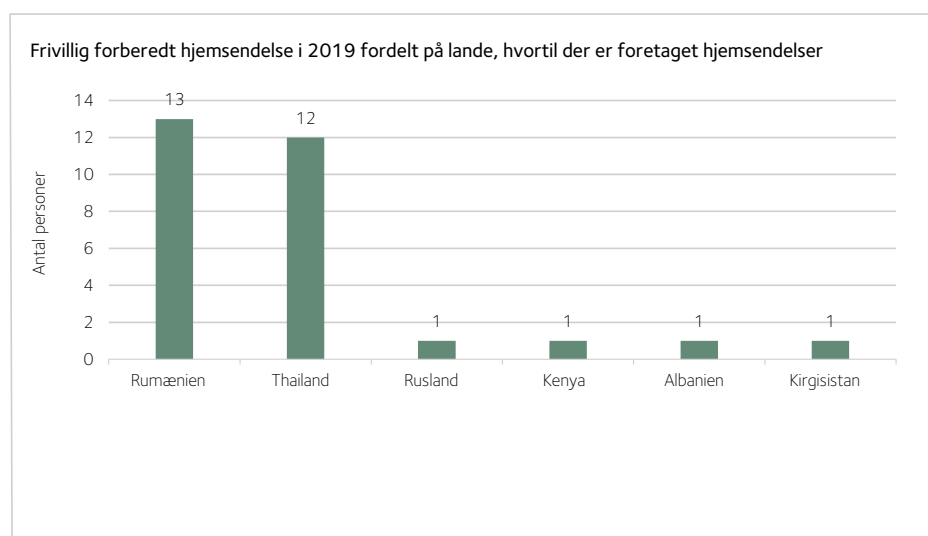
I 2019 valgte 29 ofre for menneskehandel at tage imod en frivillig, forberedt hjemsendelse og reintegrationsstøtte i hjemlandet. Det er mere end en fordobling af

forberedte hjemsendelser fra 2018, hvor 13 personer tog imod tilbuddet. Det er samtidig det højeste antal forberedte hjemsendelser gennemført på et år, siden tilbuddet blev anvendt første gang i 2009.

Når et offer for menneskehandel tager imod en forberedt hjemsendelse, kan personen få reintegrationsstøtte i seks måneder efter hjemkomst. CMM og det enkelte offer udarbejder sammen en individuel reintegrationsplan tilpasset det enkelte offers behov og ønsker. Når ofret er vendt hjem, er det muligt alt efter behov at få støtte til fx en bolig, til at iværksætte en mindre virksomhed eller uddannelsesaktiviteter, lommepenge, mad og skolepenge for eventuelle børn.

Det overordnede formål med reintegrationsforløbet og støtten fra Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2019-2021 er at sikre en bæredygtig tilbagevenden til hjemlandet for det enkelte offer for menneskehandel. Det skal også hindre, at personen havner i et nyt udnyttelsesforhold. Størstedelen af de ofre for menneskehandel, der tog imod den forberedte hjemsendelse i 2019, var fra Rumænien og Thailand.

For første gang i flere år tog en større gruppe mænd imod støtte og bistand til at rejse hjem i 2019; således var 12 af de 29, der rejste hjem med støtte, mænd fra Rumænien, som var handlet til tvangsarbejde. De resterende 17 var alle kvinder, som var handlet til seksuel udnyttelse. Af de 17 kvinder var 12 fra Thailand og fem var fra henholdsvis Rumænien, Rusland, Kenya, Albanien og Kirgisistan.

Et succesfuldt reintegrationsforløb

Filippinske Paolo blev vurderet offer for menneskehandel til tvangsarbejde i transportsektoren. Han rejste til Filippinerne med reintegrationsstøtte på en af årets sidste dage i 2018.

I en samtale med CMM i 2020 har Paolo set tilbage på den reintegrationsstøtte, han modtog fra CMM i 2018 og 2019. Paolo har brugt reintegrationsstøtten til at starte en lille svejseforretning i sin hjemby i Filippinerne. Reintegrationsstøtten har dækket indkøb af materialer til svejseforretningen. Støtten er også gået til uddannelse til hans søn. For Paolo har reintegrationsstøtten betydet, at han har kunnet opbygge en bæredygtig forretning, som kan forsørge familien.

Paolo fortæller, at hans familie var bekymret, da han kom tilbage til Filippinerne i december 2018. Selvom de var glade og lettede over, at han kom tilbage, var de også påvirkede af den udnyttelse, som han havde været udsat for i Danmark.

Paolo havde taget et lån for at betale et rekrutteringsfirma, som havde fået ham til Danmark. Han skyldte derfor mange penge væk. Familien var bekymret over at få en traumatiseret mand med en stor gæld hjem til en uvis fremtid.

Paolos reintegrationsstøtte har været medvirkende til, at familiens bekymringer er blevet mindre. Svejseforretningen har givet Paolo og hans familie en fornyet tro på fremtiden. På lang sigt er det Paolos håb, at hans familie får et godt liv.

(Anonymiseret case)

Tendenser og opmærksomhedspunkter

Afrikanske drenge og mænd

Røde Kors, HopeNow, kommunale sagsbehandlere, bistandsadvokater og andre aktører har de seneste år rapporteret om drenge og unge mænd, som kan være udsat for menneskehandel og udnyttet til at begå strafbare handlinger. Typisk er der tale om afrikanske mænd, som er tvunget til at sælge euforiserende stoffer, og nordafrikanske drenge og helt unge mænd, som er udnyttet til tyveri og salg af stoffer.

Trods opmærksomhed på, at afrikanske mænd, især fra Nigeria, kan være udsat for udnyttelse til salg af stoffer, blev ingen afrikanske mænd vurderet som ofre for menneskehandel til strafbare handlinger i 2019. I interviewet med HopeNow på side 20 peges der på de særlige udfordringer, der er forbundet med at identificere mænd, der bliver udnyttet til strafbare handlinger, som ofre for menneskehandel.

Kinesiske ansatte på restaurationer

I løbet af 2019 modtog CMM flere henvendelser fra Skattestyrelsen, politiet og 3F om kvinder og mænd, primært fra Kina, som kunne være ofre for menneskehandel til tvangsarbejde i restaurationsbranchen. Nogle af de potentielle ofre fortalte, at de var kommet til Danmark gennem rekrutteringsfirmaer i hjemlandet. Andre var rejst ind i Danmark via opholdstilladelse i andet Schengenland. I flere tilfælde var der søgt om opholds- og arbejdstilladelse.

Flere af de personer, som CMM var i kontakt med, havde fået løfter om et velbetalt arbejde på en restaurant og gode boligforhold til rådighed, men virkeligheden viste sig at være en anden. I stedet skulle de arbejde urimeligt mange timer, og de fik ikke den løn, der svarede til arbejdsindsatsen. De arbejdede og boede ofte på et og samme sted, og flere var huset sammen under trange og usle kår.

Samlet tegnede der sig et billede af en sårbar og presset gruppe, som var meget tilbageholdende med at fortælle om deres situation. Det gjorde det svært at udrede dem for menneskehandel. De identifikationsamtaler, som blev afholdt med de potentielle ofre, resulterede derfor ikke i, at de blev vurderet som ofre for menneskehandel, selvom der var visse indikatorer på menneskehandel. CMM og andre aktører er fortsat opmærksomme på denne målgruppe.

Familiesammenførte kvinder

Inden for de seneste år har CMM fået flere henvendelser om familiesammenførte kvinder, som er potentielle ofre for menneskehandel. Fælles for sagerne er, at kvinderne er blevet udnyttet af deres ægtemand til husarbejde eller seksuelle ydelser, at de var helt isoleret fra omverdenen, og at de havde været udsat for fysisk eller psykisk vold.

CMM har set en stigning i antallet af henvendelser om kvinder, der er udnyttet i hjemmet i en grad, så der er tale om menneskehandel. Det kan skyldes et øget fokus på menneskehandel hos frontpersonale ved kvindekrisecentre og hos bistandsadvokater, der typisk kommer i kontakt med kvinderne efter, at de har været udsat for fysisk eller psykisk vold af deres ægtemænd.

Kvinde udnyttet af ægtemand

Eliza er en af de kvinder, som CMM vurderede som offer for menneskehandel i 2019. Hun kom til Danmark som familiesammenført ægtefælle til en dansk mand, og sagen er dermed et eksempel på en nyere tendens, hvor familiesammenførte kvinder udnyttes af den mand, som de er gift med.

Eliza har fortalt til CMM, at hun oprindeligt fik kontakt til den danske mand i sit hjemland via sociale medier. På daværende tidspunkt levede hun under fattige kår og var alene om at forsøge sin datter.

Den danske mand lovede hende, at han ville forsørge hende, hvis hun giftede sig med ham og kom til Danmark. Han lovede også, at Eliza kunne gå i skole og lære dansk. Eliza accepterede tilbuddet, og manden sørgede for transporten til Danmark for hende og hendes datter. Da de ankom til Danmark flyttede hun og datteren ind hos manden, og de søgte efterfølgende om familiesammenføring.

Forholdene i Danmark viste sig imidlertid at være meget anderledes, end det manden havde lovet Eliza forud for rejsen. Eliza oplevede, at manden ændrede adfærd og begyndte at behandle hende og datteren nedladende og kontrollerende. Hun blev isoleret i hjemmet, hvor hun arbejdede under slaverilignende forhold, og hvor manden fastholdt hende gennem social kontrol, trusler, nedværdigende behandling og psykisk vold.

Som følge af mandens adfærd blev Eliza og hendes datter efterfølgende indkvarteret på et krisecenter, hvorfra de blev henvist til CMM. Med udgangspunkt i kvindens forklaring, vurderede CMM, at hun var offer for menneskehandel.

Opsøgende arbejde i et gråzonefelt

Siden 2007 har NGO'en HopeNow ydet rådgivning og beskyttelse til ofre for menneskehandel i Danmark. Kontakt til målgruppen etableres på gadeplan og i fængsler i København. Her navigerer HopeNow i et felt, hvor grænsen mellem at være offer og kriminel tit flyder sammen. HopeNow har en tillidsbaseret tilgang. Det er en forudsætning for at kunne bistå en ofte overset gruppe: De handlede mænd.

Kontakten til kvinderne baner vejen

HopeNow yder rådgivning og støtte til kvinder, der er ofre for menneskehandel til prostitution. Som leder og grundlægger, Michelle Mildwater, fortæller, har kvindernes tillid til HopeNow banet vej for, at også mandlige ofre for menneskehandel tør tage kontakt. Mændene kommer ofte fra samme område, som mange af de kvinder, HopeNow arbejder med. De mandlige ofre, som HopeNow møder, har været tvunget til at begå grov kriminalitet, mens mange af kvinderne udnyttes til prostitution.

HopeNow har ansat en medarbejder, der selv har været offer for menneskehandel. Hun spiller en afgørende rolle i arbejdet med at identificere mænd, der har behov for bistand og støtte.

Udvikling af arbejdsmetoder

Vedholdenhed og en "empowerment"-tilgang er en integreret del af HopeNow's arbejde med ofre for menneskehandel. Det betyder, at de fokuserer på ofrenes styrke og på at hjælpe dem til at tage kontrol over eget liv. Organisationen bliver løbende opmærksom på nye former for menneskehandel, når bagmænd forsøger at finde nye lukrative områder. Indsatsen mod menneskehandel tilpasses løbende og nye metoder udvikles i takt med, at nye tendenser opstår. Det skal sikre, at der hele tiden kan ydes kompetent bistand og støtte til målgruppen.

Kønsstereotype og kulturelle udfordringer

HopeNow oplever, at kønsstereotype antagelser om, at ofre for menneskehandel er synonymt med kvinder handlet til prostitution, kan skabe udfordringer i forhold til at skabe kontakt med de mandlige ofre. Det drejer sig bl.a. om forestillinger om, at kvinder udgør en mere sårbar gruppe end mænd. Denne antagelse betyder, at det kan være sværere at få mændene til at betragte sig selv om ofre, og til at tale om den udnyttelse, de har været udsat for.

Mændene bærer ofte kulturelle strukturer med sig fra overvejende patriarkalske samfund, og HopeNow oplever, at mændene ofte finder det vanskeligt og skamfuldt at måtte indrømme, at drømmen om et arbejde i Europa endte i et udnyttelsesforhold.

Kriminelle ofre

Mange af de mandlige ofre for menneskehandel, som HopeNow har kontakt til, bliver udnyttet til salg af stoffer. For HopeNow er de kriminelle forhold underordnede. De fokuserer i stedet på, hvordan man konkret kan hjælpe den enkelte gennem en ikke-fordømmende tilgang. Michelle Mildwater vurderer, at etablering af sikre, specialiserede indkvarteringsstilbud til mandlige ofre for menneskehandel er afgørende for at kunne varetage målgruppens behov bedst muligt. Ekstra ressourcer og specialiserede tilbud kan ifølge HopeNow imidlertid ikke stå alene. Det er også vigtigt, at indsatsen tager højde for, at kulturelle, kønsspecifikke og psykologiske mekanismer påvirker mænd og kvinder forskelligt, også når der er tale om menneskehandel.

HopeNow's arbejde med ofre for menneskehandel er finansieret af Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2019-2021. Artiklen er baseret på interview af HopeNow ved direktør, Michelle Mildwater, og bestyrelsesformand, Lilian Vigslund.

Efterforskning og retsforfølgelse

Politiet og anklagemyndigheden har fokus på efterforskning og retsforfølgning af sager om menneskehandel. Der er rejst tiltale for menneskehandel mod syv personer i 2019. Det samme år har der været 14 sigtelser og ingen domfældelser for menneskehandel i Danmark.

Motivere ofre til at anmelde bagmænd

CMM's første møde med et potentielt offer for menneskehandel er ofte præget af, at personen befinder sig i en presset situation. Hvis personen er tilbageholdt af politiet, fx som følge af ulovligt arbejde eller ulovligt ophold i Danmark, bliver den første udredende samtale afholdt i fængslet eller på politistationen.

Ved den første samtale er målet at skabe tillid hos offeret til CMM og til øvrige myndighedspersoner. Det kan også være centralt, at der tidligt i processen lægges en strategi, som kan begrænse bagmandens påvirkning af offeret mest muligt. Fx ved at skærme offeret mod de trusler, som bagmanden har brugt til at fastholde personen i udnyttelsesforholdet.

Når en person vurderes at være offer for menneskehandel, informerer CMM offeret om, at vedkommende er offer for en forbrydelse og har ret til bistand og støtte under handlingsplanen.

Når et offer for menneskehandel er kommet væk fra bagmanden og har haft mulighed for at restituere sig på et sikkert indkvarteringssted, vejleder CMM offeret om at anmelde eller videregive oplysningerne om bagmanden og udnyttelsesforholdet til politiet. CMM kan bistå med at indgive en anmeldelse eller sørge for videregive oplysningerne til politiet.

Anklagemyndigheden har udformet pjecen 'Råd og vejledning. Til dig der arbejder med ofre for menneskehandel'. I pjecen beskrives bl.a. processen, hvis et offer for menneskehandel ønsker at afgive forklaring som vidne i retten eller skal indenretligt afhøres, og hvilke muligheder offeret har for at få en bistandsadvokat eller søge erstatning. Folderen kan findes på CMM's hjemmeside www.cmm.dk under 'Materialer'.

Hvorfor kan sager om menneskehandel være svære at løfte?

Herunder giver specialanklager, Jette Malberg, en juridisk vinkel på de udfordringer, der kan ligge i menneskehandelssager:

Fra anklagemyndighedens perspektiv er en af de største udfordringer i sager om menneskehandel at få en forklaring fra offeret, der kan tjene som bevis i retten. Vidneforklaringer fra de formodede ofre er ofte det eneste eller det vigtigste bevis i sager om menneskehandel. Særligt beviset for, at den formodede bagmand har anvendt et af tvangsmidlerne, kan typisk kun beskrives af offeret.

Det kan ofte være vanskeligt at få en vidneforklaring fra et offer, enten fordi personen er bange for bagmanden, eller fordi vedkommende frygter for repressalier, hvis han/hun fortæller politiet om udnyttelsen. I mange tilfælde er ofrene også bange for myndighederne, fx fordi de ikke har lovligt opholdsgrundlag i Danmark, eller fordi de frygter, at de selv kan blive straffet.

Det forhold, at der stort set altid er tale om udenlandske ofre, som i nogle tilfælde kan være forsvundet, inden sagen er færdigefterforsket, er også medvirkende til, at det kan være svært at sikre beviserne i sager om menneskehandel. Det kan eksempelvis være meget vanskeligt at finde og afhøre ofre, der befinder sig i udlandet.

Anklageren vil typisk tidligt i efterforskningsfasen overveje, om der skal ske en forudgående afhøring af de ofre, som skal føres som vidner under en eventuel kommende straffesag (en såkaldt indenretlig afhøring). Hvis politiet vurderer, at der er risiko for, at et offer rejser ud af landet inden retsmødet, skal anklagemyndigheden således, inden der rejses tiltale, afhøre ofret indenretligt for at sikre vidneforklaringen som bevis i sagen.

Hvis en indenretlig afhøring er foretaget på et tidligt stadie i sagen, kan den imidlertid være ganske mangelfuld, og den vil i de tilfælde ikke kunne tjene som eneste bevis i sagen. Selvom der foretages en indenretlig afhøring, er udgangspunktet forsat, at vidnet skal møde op til retsmødet og afgive forklaring. Men der kan som udgangspunkt ikke stilles krav om, at vidner, der befinder sig i udlandet, skal deltage ved et retsmøde i Danmark.

Sager om menneskehandel er ofte transnationale, hvilket forudsætter, at der etableres et internationalt samarbejde med henblik på bevissikring, opsporing af vidner og udbytte mv., hvilket også kan være med til at besværliggøre og forlænge behandlingen af sagerne.

Eksempel på en sag, hvor det lykkedes at få bagmænd dømt for menneskehandel

I den såkaldte *Operation Hvepsebo*-sag fra 2015, der er den hidtil største sag om menneskehandel i Danmark, var der en række faktorer, der set fra anklagemyndighedens perspektiv var medvirkende til, at det lykkedes af få bagmændene dømt.

I sagen blev efterforskningen fra starten tilrettelagt i samarbejde med anklagemyndigheden, og som led i efterforskningen blev der oprettet et såkaldt Joint Investigation Team (JIT) med Rumænien, hvorigennem der blev udvekslet oplysninger til gavn for efterforskningen i begge lande. I sagen blev relevante aktører bl.a. CMM, Udlændingestyrelsen og Skattestyrelsen også inddraget tidligt i processen. Efter anholdelsen af bagmændene gennemførte anklagemyndigheden desuden adskillige indenretlige afhøringer af de formodede ofre med henblik på bevissikring.

'Projekt Menneskehandel' i Skattestyrelsen

Skattestyrelsen oprettede i 2011 'Projekt Menneskehandel', som har fokus på samfundsbeskyttende aktiviteter i forhold til menneskehandel. Projektet har til formål at understøtte politiets indsats mod menneskehandel bl.a. ved at bistå med at identificere mulige ofre for menneskehandel til prostitution, tvangsarbejde og strafbare forhold.

Menneskehandel udspringer ofte af organiseret kriminalitet, hvor bagmændene foruden menneskehandel også begår identitetssvindel, økonomisk kriminalitet, databedrageri og rufferi. Projekt Menneskehandel har derfor til mål at bekæmpe og begrænse bagmændenes økonomiske gevinst.

Skattestyrelsen udfører kontrolbesøg mod potentielle bagmænd i samarbejde med politiet og foretager derefter opfølgende sagsbehandling. Kontrolbesøgene har ved flere lejligheder resulteret i, at potentielle ofre for menneskehandel er blevet henvist til udredning hos CMM.

Skattestyrelsen kan også bidrage med oplysninger, som kan bruges i forbindelse med en retssag mod bagmanden.

Skattestyrelsen samarbejder med andre myndigheder inden for menneskehandelsområdet ved fælles myndighedsaktioner. Skattestyrelsen deltager derudover i de regionale referencegrupper samt den nationale referencegruppe til bekæmpelse af menneskehandel.

Koordination og vidensdeling

En lang række myndigheder og aktører er involveret i at forebygge og bekæmpe menneskehandel i Danmark. Det er bl.a. politiet, organisationer under handlingsplanen, Arbejdstilsynet, Udlændingestyrelsen, Styrelsen for International Rekruttering og Integration og forskere på området. I dette afsnit belyses CMM's arbejde med at koordinere og dele viden om menneskehandel i forskellige samarbejdsfora både nationalt og internationalt.

Samarbejdsfora

Der er etableret en række forskellige mødefora, som skal styrke samarbejdet og koordination mellem relevante aktører i Danmark. I 2019 blev der fx afholdt møder i:

- Myndighedsgruppen til bekæmpelse af tvangsarbejde
- Indsatsgruppen mod prostitutionsbagmænd i Jylland og på Fyn
- Opsøgende forum for sundheds- og socialfagligt udgående personale
- Samarbejds møder mellem CMM og NGO'er.

De forskellige samarbejdsfora skal sikre deling af viden om nye tendenser, strategier og procedurer.

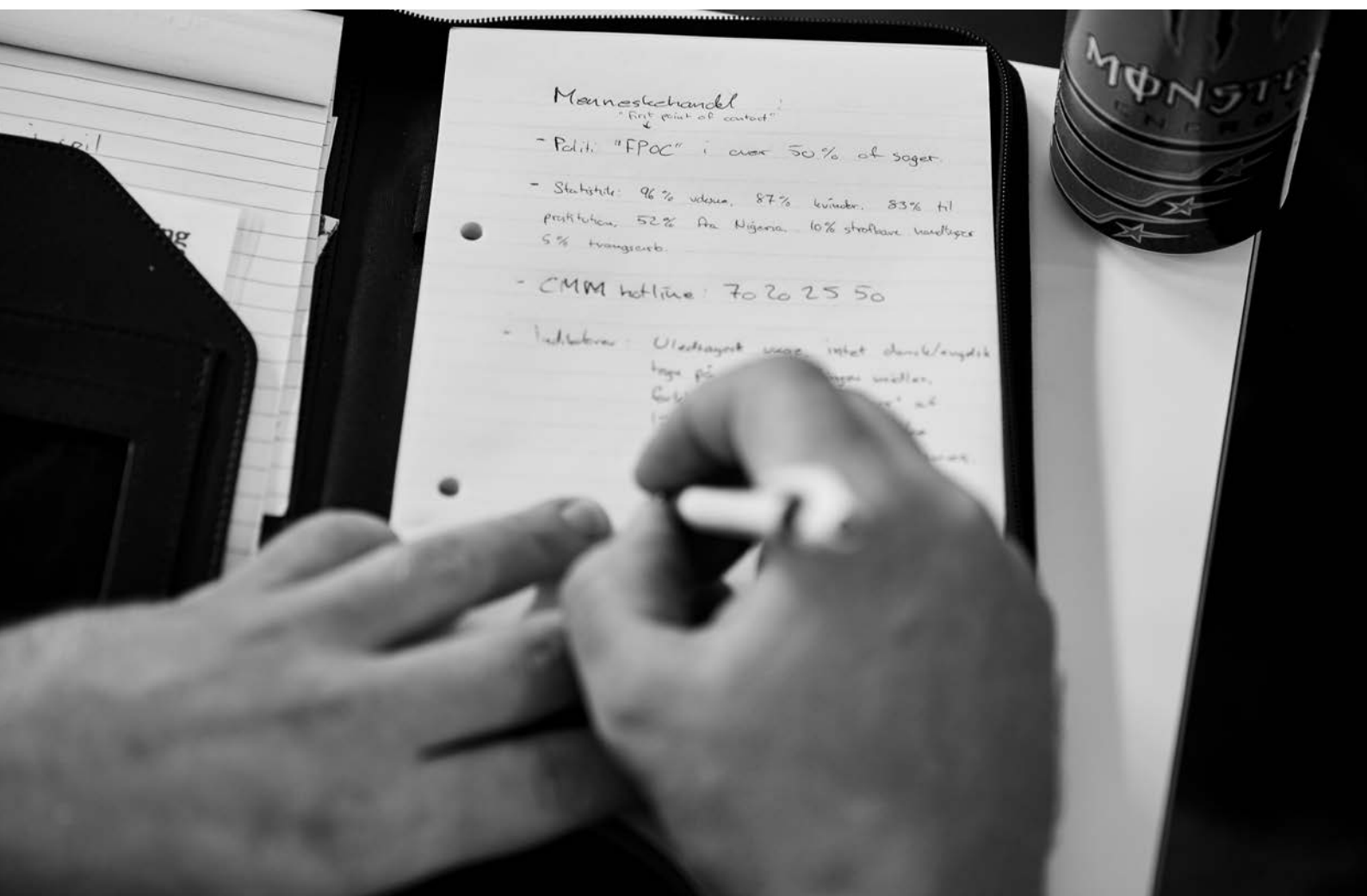
For yderligere information om samarbejdsfora se CMM's hjemmeside www.cmm.dk under 'Om os'.

Opkvalificering af fagpersoner

CMM indsamler og formidler viden om menneskehandel. Formålet med formidlingsaktiviteterne er, at flere ofre for menneskehandel opspores og identificeres og derved får adgang til tilbud om bistand og støtte.

Undervisningsaktiviteter

Undervisning og oplæg er med til at opkvalificere fagpersoner, så de får kendskab til tegn og signaler på menneskehandel og ved, hvordan de skal agere, hvis de får mistanke om, at der finder menneskehandel sted.

I 2019 har CMM undervist og holdt oplæg for en række myndigheder, herunder nøglepersoner i politikredsene, politiaspiranter, grænsepoliti, Udlændingestyrelsen, Skattestyrelsen, Arbejdstilsynet, dommere og anklagere. CMM har også undervist ansatte på ambassader, sygehuse, sikrede institutioner, opholdssteder for uledsagede mindreårige, fagforbund, virksomheder og NGO'er samt studerende på socialrådgiveruddannelsen og jordemoderuddannelsen. CMM stiller som hovedregel også op, når skoleelever henvender sig og ønsker viden om menneskehandel.

CMM afholdte i november 2019 en temadag for politi og anklagere om mindreårige nordafrikanske ofre for menneskehandel, der er blevet udnyttet til at begå strafbare handlinger. Oplægsholdere fra Danmark, Sverige, Belgien og Spanien videregav viden og erfaringer fra efterforskning og retsforfølgelse af bagmænd, der udnytter børn og unge fra især Marokko. Temadagen var arrangeret i samarbejde med Rigspolitiets Efterforskningscenter og havde til formål at dele viden og styrke samarbejdet om drenge og unge mænd, der kan være ofre for menneskehandel.

Redskaber til at formidle viden om menneskehandel

CMM lancerede i efteråret 2019 en ny hjemmeside på www.cmm.dk for at styrke CMM's kommunikation og formidling af aktuel viden om menneskehandel. Udvalgte tekster på hjemmesiden er oversat til engelsk. På hjemmesiden findes et omfattende materiale om menneskehandel, eksempelvis vejledninger, videoer, e-læring og guidelines.

CMM udarbejdede i 2019 en oplysningsfolder målrettet børn og unge potentielle ofre for menneskehandel. Folderen skal uddeles af fagpersoner, der har samtaler med børn og unge fx i asylsystemet og på sikrede institutioner. Folderen er holdt i et let og enkelt sprog, der beskriver tegn på menneskehandel og tilbud til mindreårige ofre for menneskehandel. Folderen kan findes på CMM's hjemmeside www.cmm.dk under 'Materialer'.

Internationalt samarbejde

Menneskehandel er i langt de fleste tilfælde en grænseoverskridende kriminalitet. Danmark har tiltrådt en række konventioner og er forpligtet af en række direktiver, der pålægger stater at forebygge og bekæmpe menneskehandel og yde bistand og støtte til ofre for menneskehandel.

Danmarks internationale samarbejde har til formål at forebygge og bekæmpe menneskehandel. Bl.a. deltager CMM i de faste årlige møder i 'Network of National Reporteurs and/or Equivalent Mechanisms on Trafficking in Human Beings' i regi af EU-kommissionens Anti-trafficking Coordinator og OSCE's (Organization for Security and Co-operation in Europe) årlige konference, som samler hundredevis af aktører fra OSCE-landene for at sætte fokus på bekæmpelse menneskehandel.

Formandskab for Østersørådets Task Force om menneskehandel

Den 1. juli 2019 overtog Danmark det etårige formandskab for Østersørådets ekspertgruppe Task Force om menneskehandel (Task Force against Trafficking in Human Beings /TF-THB). Task Forcen er en ekspertgruppe, der arbejder med at bekæmpe menneskehandel i Østersøregionen. Fra Danmark deltager Ligestillingsafdelingen i Miljø- og Fødevarerministeriet og CMM i samarbejdet.

I 2019 afsluttede Task Forcen projektet 'Transnational Referral Mechanism (TRM) of the Baltic Sea Region, Bulgaria, Romania and Ukraine'. Projektet har haft fokus på at udvikle en transnational referencemekanisme, som skal sikre, at landene har faste procedurer for håndtering af sager med ofre for menneskehandel. I den forbindelse er der udarbejdet oversigter over de forskellige landes menneskehandelsindsatser og kontaktoplysninger på relevante myndigheder og aktører i Østersøregionen og i Bulgarien, Rumænien og Ukraine, så andre lande kan komme i kontakt med de rette aktører, hvis man møder ofre for menneskehandel. Alle informationer er til at finde på <https://bsr-trm.com/>

Task Forcen har desuden påbegyndt et projekt, som i udvalgte lande i regionen, herunder Danmark, skal belyse karakteren af menneskehandel til tvangsarbejde og udfordringer i relation til retsforfølgelse.

Projekt 'Nordic Counter Trafficking for Forced Labour Project'

Det treårige projekt 'Nordic Counter Trafficking for Forced Labour Project' om forebyggelse af menneskehandel til tvangsarbejde blev afsluttet i efteråret 2019. Nordisk Ministerråd stod bag projektet, som CMM var projektleder på. Projektets formål var at forebygge menneskehandel til tvangsarbejde i det private erhvervsliv ved at styrke den samlede nordiske indsats.

I forbindelse med projektet lancerede CMM i september 2019 'Undgå skjult tvangsarbejde. Guidelines til virksomheder og arbejdsgivere' om bekæmpelse af menneskehandel til tvangsarbejde i det private erhvervsliv. Guidelines er et oplysnings- og risikostyringsværktøj, som er udviklet i dialog med en række samarbejdspartnere på feltet.

Guidelines blev lanceret i samarbejde med Dansk Initiativ for Etisk Handel. Ved lanceringen deltog bl.a. Nordea, GLS, Danske Vognmænd, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Roskilde Festival, fagforeningen 3F, Fødevarestyrelsen, Københavns Kommune, Aarhus Kommune og Rigspolitiet.

Guidelines blev endvidere præsenteret ved en konference om menneskehandel og virksomheders ansvar i Riga, som var afholdt af Nordisk Ministerråd og Østersørådet.

Guidelines kan downloades på CMM's hjemmeside www.cmm.dk under 'Til virksomheder'.

CMM's bidrag til Østersørådets 'Round Up Report 2019'

CMM har skrevet artiklen 'Moroccan minors as victims of human trafficking in Denmark' om marokkanske drenge og unge mænd, som udnyttes til at begå strafbare handlinger i Europa. Artiklen fremgår af Østersørådets Round Up Report 2019, hvor den kan læses i sin fulde længde på Østersørådets hjemmeside www.cbss.org

Resume af artikel om mindreårige ofre for menneskehandel i Østersørådets 'Round up-report'

Udnyttelse af marokkanske drenge og unge mænd til menneskehandel

Fælles for de marokkanske drenge og unge mænd, der bliver ofre for menneskehandel, er en opvækst i fattigdom. De har som regel ingen uddannelse, og de befinder sig i en sårbar og udsat position uden familie, der kan tage sig af dem. For at overleve vælger de i en tidlig alder at leve på gaden. Gadelivet er præget af kriminalitet, vold og misbrug, og drengene er lette ofre for kriminelle netværk.

Drengene og de unge mænd beskriver, hvordan de bliver tvunget til at sælge stoffer og fragte smuglergods ind i Spanien. I Spanien tvinges de til at sælge euforiserende stoffer, og de bliver trænet til at begå tyveri og indbrud. Drengene og de unge mænds fortællinger stemmer overens med informationer fra myndigheder i andre europæiske lande, som CMM har været i kontakt med.

Bagmændene benytter sig af forskellige midler til at kontrollere og fastholde de unge i udnyttelsen, som truende og voldelig adfærd og seksuelle overgreb. Bagmændene tilbyder gratis stoffer, der fungerer som et kontrolmiddel. Drengene og de unge mænd bliver belønnet af bagmændene med stoffer, fester eller alkohol, og undertiden tilbydes endda unge piger som en belønning, når de unge mænd har haft succes med fx indbrud. Der er også eksempler på tvungen prostitution og produktion af pornografisk materiale, som en måde at straffe ofrene på.

En af de centrale udfordringer i sagerne er, at de unges "gadeadfærd" og kriminalitet kan vanskeliggøre at identificere dem som ofre for menneskehandel. Det gør det svært at yde dem bistand og støtte.

Et styrket samarbejde og udveksling af erfaringer mellem relevante nationale aktører og på tværs af Europa kan være en løsning fremadrettet.

Indsatsen i 2020

Menneskehandelsområdet er i konstant forandring, og det kan derfor være svært at forudsige, hvad den kommende tid vil bringe. CMM og de øvrige aktører arbejder målrettet på at tilpasse indsatsen efter de nyeste tendenser og udfordringer.

Denne rapport har sat fokus på menneskehandel i Danmark i 2019 ved at dele viden og erfaringer, samt den nyeste statistik på feltet. Med afsæt i nogle af de tendenser, som er beskrevet i rapporten, prioriterer CMM i 2020 blandt andet følgende indsats:

- CMM har igangsat et initiativ om bekæmpelse af menneskehandel online, da ofre for menneskehandel oftere og oftere fortæller om at være rekrutteret, udnyttet eller truet via eksempelvis ny teknologi og sociale medier. Initiativet har til formål at opbygge viden og indgå samarbejde med relevante aktører, som kan bistå med at forebygge og bekæmpe menneskehandel online. CMM etablerer et netværk med deltagelse af bl.a. særlige enheder inden for politiet, Skattestyrelsen og Digitaliseringsstyrelsen samt private aktører som PwC, MobilePay og Microsoft.
- CMM har fortsat fokus på menneskehandel til tvangsarbejde og øger i 2020 samarbejdet med relevante myndigheder, bl.a. Arbejdstilsynet, om at styrke indsatsen og sikre opkvalificering af kompetencer på feltet. CMM vil udarbejde et notat om god praksis ved fælles myndighedsaktioner med afsæt i erfaringer fra samarbejde på området. En tværministeriel arbejdsgruppe analyserer sårbare udenlandske arbejdstageres forhold i Danmark i løbet af 2020.
- I 2020 overtager den nye hjemrejsestyrelse forbedrede hjemsendelser af ofre for menneskehandel. CMM samarbejder med Hjemrejsestyrelsen om at implementere en ny hjemsendelseskontrakt og etablere nye samarbejdsrelationer i modtagerlande om reintegrations af ofre for menneskehandel.
- CMM er fortsat opmærksom på problematikken med udenlandske kvinder, der bliver rekrutteret via ægteskab, og som udnyttes af deres ægtefæller seksuelt, økonomisk og til børnefødsler under slaverilignende forhold. Denne målgruppe kræver højt specialiserede indkvarteringsstilbud og et tæt samarbejde mellem involverede parter. Gennem undervisning og videndeling i eksisterende netværk og mødefora om menneskehandel på tværs af landet vil CMM sikre, at aktører, som kan komme i kontakt med kvinderne, får viden om tegn og signaler på menneskehandel, som knytter sig specifikt til denne målgruppe. Det gælder eksempelvis krisecentre, kommunale medarbejdere, bistandsadvokater og myndigheder, der arbejder med familiesammenføring.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

Oktober 2020

